

- Min far var ikke en dumdristig offiser

— Min far Eiliv Austlid var ikke en dumdristig offiser med dårlig dømmekraft. 50 år etter er det på tide å rette opp den skjeve fremstillingen av hans innsats under krigen, sier Bjørnar Austlid fra Stange i Hedmark.

LENE SKOGSTRØM

Under regjeringens flukt gjennom Norge ble kaptein Eiliv Austlid drept — 15. april 1940, i kamp med tyskere på Dovre. Hans krigsdeltagelse ble kort, og er slett ikke omtalt som heltemodig eller imponerende — tvert imot. Historleskriverne har kritisert måten Austlid gikk frem på, og enkelte har hevdet at han kunne ha reddet flere norske liv ved en mer fornuftig opptreden. Men sønnen, Bjørnar Austlid fra Stange i Hedmark, håper ettertidens historiebøker kan bli mer rettferdige i sin dom.

— Det var forsyningsminister Trygve Lies innblanding som førte til det tragiske utfallet ved Dovre, hevder han.

Selv var han ti år da faren døde, 41 år gammel. Det tok flere uker før hans kone og fem barn fikk vite at han hadde falt. Bjørnar Austlid har brukt mye tid på finne frem til soldater fra farens kompani. De har en annen historie å fortelle enn det som er gjengitt i Forsvarets verk «Krigen i Norge» og Trygve Lies erindringsbok «Leve eller dø».

En annen historie

Efter seks dagers flukt nordover lå de fleste statsrådene



Kaptein Eiliv Austlid. Bildet tatt i 1938, mens han ennå var løytnant. (Repro: Hedmarksmuseet)

ved Kirkestuen pensjonat i Dovre. Kongen og kronprinsen var på Otta lenger syd. Austlid og hans menn fikk i oppdrag å rydde veien for regjeringen som skulle til Åndalsnes. Austlid fikk ordre om å uskadeliggjøre tyske fallskjermssoldater som sperret vei og jernbane lenger nord i dalen.

Seks nordmenn mistet livet under Austlids ledelse i sammenstøtet med tyskerne ved Hagevolden nord for Dovre. Kompaniet besto av 37 soldater, to lastebiler og en personbil, fire mitraljøser og håndvåpen.

Ifølge soldatene i kompaniet, som Bjørnar Austlid har intervjuet, ba Eiliv Austlid ved Kirkestuen pensjonat om to frivillige til en patrulje han ville sende i forveien. Mens de diskuterte dette, kom forsyningsminister Trygve Lie bort — og utbrøt: — Det har vi ikke tid til. Dere som tilhører Norges eli-

tekompani, skal være redde for fire frosne tyskere — det er for galt! Bare kjør igjennom! sa statsråden. Dermed ga Austlid opp planen med forpatrulje. Men han skal ifølge vitnene ha uttalt: «Dette er selvmord. Men ordre er ordre.»

Denne episoden utelater Trygve Lie i sin erindring, påpeker sønnen Bjørnar Austlid. Det var ikke «fire forfrosne tyskere», men en styrke på over 60 mann kompaniet møtte.

Episoden Lie «glemte»

I Munthe-Kaas' fremstilling i boken «Krigen i Norge» er situasjonen beskrevet slik: «Da Austlid atter satte seg i marsj, ble regjeringsmedlemmene fornuftigvis igjen på Dovre. Man la merke til at Austlids bilkolonne kjørte avsted i samme formasjon som før, uten noe fremskutt sikringsledd. Denne uaktsomhet peker hen på en fellaktig situasjonsbedømmelse.»

Bjørnar Austlid peker på et annet forhold som nok heller ikke er riktig fremstilt i historiebøkene: Statsrådene ble ikke «fornuftigvis igjen på Dovre», men fulgte etter Austlid-kompaniet. De var med andre ord ikke så fornuftige som de gjerne ville ettertiden skulle tro. Bilene snudde øyeblikkelig da skytingen startet og de nærmet seg den tyske stillingen.

— Trygve Lie gjorde en kjempetabbe ved å blande seg borti militære disposisjoner, sier Austlid. — Jeg vil ikke bebreide regjeringen, for situasjonen var presset, og det var krig. Men kildematerialet jeg har samlet inn, viser altså at min far slett ikke var dumdristig. Han utviste stor forsiktighet hele veien under flukten.

f
F
s
o

n
k
a
s
h
st
sj
se
te

t
2
k
N
p
h
N
k
te
k

r
u
d
St
ta
og
gi